

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

נילוון, "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדור, הקדיש מדור מרכזי לרשימת העורף, תחת הכותרת "הטרור - דרך הכרטיז של הנחותים", שהוקדשה למניעים החברתיים שהביאו להתגברות קבוצות מהתרת וטרור למיניהן במדינה. אחת מהנחות היסוד של הרשימה היתה כי "לולא נתגלתה המחתרת - היתה הממשלה צריכה להמציאה". במקביל פנו כתבי המערכת לכמה דמויות בולטות של דור תש"ח, ושאלו אותן בדבר הקרקע שהצמיחה את גל המחתרות העכוור שעבר או על המדינה. בין הדמויות שהשיבו: הציר יוסי שמרן, מזכיר כרית כרית מופ"ם בכנסת תקווה הונו, איש התרבות וזכיק בילד ואחרים. הרשימה מופיעת בקבוצה: "במשך ארבע שנים לא נולד מדור הצעיר אף שיר אחד. לא נולד אף רעיון אחד, אף מנהיג אחד. ובמקום שאין שירים - שם מתפוצצות פצצות".

עקרונות הפעולה והמדיניות שהינחו ממלאי תפקיד זה עד לאחרי רונה. במקביל לכתבה שזינאה את תולדותיו של ג'וש פלמון הובא "ראיון מיוחד", שבו הביע היועין את קשת דעותיו ואת מכלול הכעיות של ערביי ישראל. "רו"ח מיוחד" של צוות כתבי השבועון, תחת הכותרת "המילהמה על יפתח" הביא את תיאור מתקפת כוחות מרשטרת ישראל, בפיקודו של עמוס בר-גוריון ובפיקודו של דוד בר-גוריון, על קיבוץ יפתח. המישטרה שלחה לקיבוץ המסוכסך אלף שוטרים, על-מנת לסלק מתוכו 250 מתנדבים מקבוצת חליון של הקיבוץ המאוחד.

"העולם הזה" 817 תאריך: 18.6.53

רודן הכושים ואוהד המיכעל הציוני מבקר בארץ

מישרד הפנים מונע ממשררת ישראלית לבקר בקופנהאגן

פולה בן-גוריון: "ביאליק היה יפה!"

מזון

כשר ללא מטבע זר

בעוד בשירעוף נמכר בשוקים ללא פני קוח, אפשר להשיג בשר-חזיר בכל כמות שתיא. ונקניק מתוצרת חוץ נמכר בגלוי, ולא קיים שוק חופשי לבשר-בקר חי. הסיבה איננה טמונה במחסור בהצעות מתאימות לייבוא בשר בכמויות מספיקות לארץ. כיום בחיכוך שבין מישרד-המיס-חרייהתעשייה, שהוא בעד ייבוא חופשי של בשר, לבין מישרד האוצר, החושש להביא לתת הון אם תאושר אחת משתי התוכניות שהוצעו בעת האחרונה:

● קבוצת יבואנים תייבא בשר-בקר חי מתורכיה. בצורת העברת הון יהודי. כמות בשר קבועה. מן החלקים הקדימיים של הבהמה, תימסר לממשלה, במחירים המקובלים בשוק העולמי. הממשלה תשי תחרר מדאגת התשלום עבור הבשר בת-בע זר. בתמורה יורשה ליבואנים למכור בשוק החופשי את שאר חלקי הבשר.

● קבוצת יבואנים אחת תייבא בשר קפוא. החלקים הקדימיים יימסרו לממשלה, במחירים נמוכים, בעוד החלקים האחרים יינצלו לתעשיית נקניק שיהיה חופשי מפקוח, ויימכר במחיר של כ-3 ל"ר הקילו.

במחיר יד אחת, ההצעה הראשונה הוגשה מייד אחרי שהציונים הכלליים נכנסו לממשלה וש-המיסחר-התעשייה "ד"ר פרץ ברנשטיין, היסס לקבל את ההצעה בטרום למד את הבעיות. כעבור זמן הראה מישרד-המיסחר-התעשייה עניין בהצעה השנייה, אף על פי שהיו שחששו להתיר ייצור נקניק, כיוון שהוא טומן ב-תוכו אפשרויות לזיוף.

מישרד האוצר סילק במחיידי את כל החששות. תשובתו היתה שלילית בתכ-לית. בינתיים סובל השוק ממחסור בבשר.

מישפט

אפילו לא בדלחיים סגורות

אורחים רבים בישראל נהרדו שוב, ב-שבוע שעבר, בקוראם בעיתונים על מארע שאחדים פרשוהו כפגיעה נוספת בחירויות הדימוקרטיות בארץ. בין האורחים שהי מארע לא נשא חן מלפניהם היה גם הר שופט-העליון משה יולבר, שאמר: "לפנינו שאלה רבת-השיבוט... ביטחון המדינה מזה וחופש-התנועה של האזרח מזה... ברור ונעלה מכל ספק, כי עניינו ביטחון במדינה קודמים לכל. השאלה היא רק, אם המשי-בים יצאו ידי חובתם (בסרם לתת הסבר מטעמים ביטחוניים)".

דברים אלה נאמרו על-ידי השופט בעת שקרא את החלטתו בדבר בקשת צו-על-תנאי שהוגשה לבית-המישפט העליון על ידי המשוררת חיה קאופמן. נגד מנהל מתי-לקת-העלייה של מישרד-הפנים.

חיה קאופמן, ילידת ברית-המועצות, גבוהת-קומה, שחרחרת, לשעבר חברת

משתפים פעולה בניוון המוסרי. בית-הכלא לא ירפא אותו.

אורחים

המטרה היחידה

לפני כמה שבועות נידון כושי דרום אפריקאי לעונשים הבאים: תצי-שנה עבד-דת פרך, 50 לירות קנס, 12 מלקות. הר האשמה: הסתה. ההוכחה: המישטרה הר דרום-אפריקאית מצאה בביתו ספר היס-טוריה העוסק בתולדות המהפכה הצרפתית ובו מישפטים מסויימים. ביניהם: תיאור ההתקפה על הבאסטיליה מסומן בקווים אדומים.

השבוע ירד, כפוף, ממטוס טו-104 בלוד, כומר בן 80. היה זה דניאל פראני סיס מאלאן, ראש ממשלת האיחוד הדרום-אפריקאי, מתווה ומבצע אותה המדיניות. למרות השמועות שפשטו יום קודם בואו בדבר משמעות מדינית לביקורו, כאילו נשא איגרות אישיות מאת ציר-ציל לממ-שלות ישראל וירדן, הכחיש מזכיר-המדי-נה של מאלאן ידיעה כזו. אמר פורטית, המזכיר, לעיתונאים, שביקשו יותר פרטים בדיון: "מר מאלאן לא יישא כל הצהרות פוליטיות. מטרתו היחידה: ביקור במקור מות הקדושים".

קיבלו את פניו, בין השאר, נציגות ציר-ני דרום-אפריקה המהווים קבוצה עשירה ורבת השפעה במדינה. כי מאלאן, כומר המאמין באלוהיה, רודן הכושים, אויב הר הודים ושונא בנייהתערובת, הוא גם אר-הד המיפעל הציוני.

העם

גיבורי השבוע

גיבורי השבוע היו שני עולים חדשים, שעמדו בלילה על כביש ירושלים-תל-אביב, ביקשו טרמפ כדי לחזור למקנה. מכונית אחר מכונית עברה על פניהם רר-קה, אך בלתי מוכנה להיעצר לחמש שניות כדי לאספם.

לבסוף קעצה סבלנותם של השניים. הר אחד משך בידית הדריכה של הסטן, ירה כדור באוויר. הקליע נקב צמיג מכונית של השגלירות האמריקאית.

האם היה זה איש בלתי-נורמלי? אולי. אולם הוא סימל מצב ששרר במדינה.

אלפי טרמפיסטים אחרים חלמו בהקיק, במצב דומה, על "תקיעת כדור". אולם הם לא הגשימו את החלום. היה מעצור בין חלומות-אלימות ומעשי-אלימות.

ביוני 1953 נפרץ מעצור זה בחזית רח-בה. העיתונים מלאים שפע-שפע-שפע. ור הפעם הראשונה תפסו בהם תיאורי-אלימות יותר מתחזית עמודי הידיעות.

אין להבין צד זה של המעשה הסימלי מבלי להבין את הצד השני. הצד השני הוא הנהג של המכונית. מכוניתו היתה ריקה. שני אנשים בודדים עמדו בלילה על הכביש, התחננו שייקחם. מבטו עבר על פניהם, כאילו היו שרצים. הוא לא נעצר.

שני הצדדים של המטבע - הזלזול הגובר והולך בגוף האדם מתד, והזלזול הגובר והולך בכבוד האדם מאידך -

תמונה זו צולמה מתוך חדר, מאחרי גבו של חבר קיבוץ יפתח, כאשר שוטרים נוש-הקיבוץ לבין 250 המתנדבים מקבוצת החליון של הקיבוץ המאוחד, שנחפסו עיי השוטרים.

מפ"ם ועתה בסיעתו של ד"ר משה סנה, הזמנה לוועידת הנשים הדמוקרטיות ב-קופנהגן. שרה-פנים סירב להעניק למשר-ררת היתר-יצאה ** והיא ביקשה מבית-המישפט לצוות על השר לבוא ולנמק את הסיור.

כאשר בא יהושע שי, מנהל מחלקת-העלייה, להביא את הנימוקים, לא הירבה בדברים ואמר רק כי מתן היתר יציאה לחיה קאופמן, "עלול לפגוע בטובת המ-דינה".

כדי לחזק את דבריו הגיש שי איגרת מאת שרה-הביטחון, המאשרת את עמדתו. בית-המישפט נאלץ, לפי החוק, להאמין ל-בן-גוריון, כי אכן יש טעמים ביטחוניים שאין לגלותם אפילו לשופטי בית-המישפט-העליון, אפילו לא בדלתיים סגורות. נראה כי הפוסק האחרון לגבי חירותו של כל אזרח בישראל הוא עתה דוד בר-גוריון.

מכתבים

שיחרור זמני

העולם הזה (789) כתב שאמרתו לסופרו את הדברים הבאים: "כשמעוצת פועלי חדרה ביקשה לשחררני מהצבא הבריטי, התקבל עליידי אחד מקציני מיכתב אלמוני שתיאר אותי כאדם מסוכן שמוטב שלא לשחררו. אני חושד כי ידידי גולדנברג שלח אותו".

מר גולדנברג הודיעני שהוא לא כתב את המיכתב הזה. אני מצטער, איפוא, ומתנצל על הדברים שכתבתי בשמי.

דויד בר-גוריון, ראש העיר, חדרה

אנשים

● אחרי שדויד בן-גוריון נשא את נאום התשובה למבקרי מישרד ראשי הממשלה בכנסת, שהסתיים במילים של "ח"צ ביאליק": "ראיתים שוב בקוצר-ידיכם... ירד למונו, שם קיבלה את פניו אשתו, פיהה בן-גוריון. תגובתה: "ביא-ליק היה יפה!"

● טען בפני הוועדה למציאת דרכים להחלת מחיר הספר העברי ולהרחבת תפוז ציו גרשום שוקן, עורך הארץ ששניים ממבקרי הספרותיים, ברור קורצווייץ וגרעון בצנזרסון, נתונים בקביעות לאש צולבת של ביקורת נגדית: המבקרים הר-ספרותיים בישראל מנסים להראות את חולמתם, במקום את החוכמה בספר שאותו הם מבקרים. התוצאה: ביקורות ארוכות המלאות את הקורא ואינו נותנות לו מושג נכון על הכתוב בספר, אין בהן כדי למשוך קוראים לספר העיברי.

● אמר ישעיהו (שייקה) אופיר הר-ממלא תפקיד של חמור במחזה נאטור-א-דין: "לא איכפת לי לשחק בתפקיד חמור, כל עוד אינני משכנע בו עדי-כדי-כך שית-חילו לרכב עלי".

● כיום, המרכיב הליבראלי בגחזיל, ** בשנות ה-50' היה חייב אזרח ישראלי

החפץ לעזוב את גבולות המדינה, גם לשם מטרה פורטית, לקבל לכך היתר מטעם הר-ממשלה. בשנות פילטונו של בן-גוריון נוצלה תקנה זו, ענמית רבות, כפי ירר-ביום פוליטיים, ורק הסתלקותו מהשילטון הביאה לשיפור בתחום זה, עד לביטול, הר-תר היציאל.

● כיום, המרכיב הליבראלי בגחזיל, ** בשנות ה-50' היה חייב אזרח ישראלי

החפץ לעזוב את גבולות המדינה, גם לשם מטרה פורטית, לקבל לכך היתר מטעם הר-ממשלה. בשנות פילטונו של בן-גוריון נוצלה תקנה זו, ענמית רבות, כפי ירר-ביום פוליטיים, ורק הסתלקותו מהשילטון הביאה לשיפור בתחום זה, עד לביטול, הר-תר היציאל.

● כיום, המרכיב הליבראלי בגחזיל, ** בשנות ה-50' היה חייב אזרח ישראלי

החפץ לעזוב את גבולות המדינה, גם לשם מטרה פורטית, לקבל לכך היתר מטעם הר-ממשלה. בשנות פילטונו של בן-גוריון נוצלה תקנה זו, ענמית רבות, כפי ירר-ביום פוליטיים, ורק הסתלקותו מהשילטון הביאה לשיפור בתחום זה, עד לביטול, הר-תר היציאל.